

Posudek oponenta na diplomovou práci Bc. Tomáše Haimanna *Levicový libertarianismus z pozice kritické teorie*

Formální stránka práce

Celkový rozsah práce je 66 stran. Text je kromě úvodu a závěru členěn do dalších tří kapitol, které jsou dále členěny do podkapitol. Struktura práce je přehledná a srozumitelná. Její text je napsán kultivovaným jazykem bez chyb, překlepů či anakolutů. Autor správně cituje a odkazuje na literaturu. Zkrátka, co se formální stránky týče, mám za to, že nelze mít námítky.

Obsahová stránka práce

Tématem předložené práce je levicový libertarianismus, což je téma navýsost aktuální a v českém kontextu známé spíše pouze okrajově. Cílem práce je, jak tvrdí sám autor, pokusit se vyložit podstatu tohoto poněkud nejasného a pro mnohé kontradiktorického pojmu. Autor proto nejdříve stručně nastiňuje základní kontury jednotlivých proudů v rámci levicově libertariánského diskursu a klade důraz především na rozlišení mezi jeho umírněnou a radikální podobou. Zároveň se pokouší uchopit celou diskusi o levicovém libertarianismu prostřednictvím jistého pojetí kritické teorie, která je chápána prostřednictvím (chtělo by se říci takřka hegelíánské) triády *negace – afirmace – kreace*. Podle autora se levicovní libertariáni ke kritické teorii nehlásí, přesto „je možné nalézt v jejich teorii spravedlnosti všechny tři posloupné fáze kritické teorie“ (s. 17). Zde, jak se domnívám, je možné si klást otázku, zda toto pojetí není příliš vágní a nechápe kritickou teorii příliš široce, či zda se zde kritická teorie do značné míry neproměňuje na jistý *topos*, který je do značné míry nerozlišitelný od celé řady podobných přístupů v oblasti politické a sociální teorie. (K tomuto bodu se vrátím později.)

V dalších kapitolách se autor věnuje výkladu kritických aspektů levicového libertarianismu, přičemž se soustředí především na pojem distributivní spravedlnosti tak, jak je chápán v rawlsovském liberalismu a v Nozickovské verzi libertarianismu. Následující kapitola je pokusem o výklad klíčových konceptů libertariánského diskursu a výklad jejich souvztažnosti. Autor se zajímá především o pojmy sebevlastnictví, svoboda, přírodní zdroje atd. Závěrečná kapitola je věnována konceptu univerzálního základního příjmu.

Celá práce je, dle mého názoru, velmi zdařilá, pečlivě vyargumentovaná a prokazuje autorovu mimořádnou schopnost spekulace a porozumění ne zcela samozřejmým koncepcím a pojmům. Následující řádky proto nemají být chápány jako kritika autorova počínu, ale spíše jako impulz k zamyšlení. Domnívám se totiž, že autor si volbou konceptuálního rámce - a to ještě poměrně vágně definovaného - kritické teorie poněkud ztížil naplnění vlastního cíle práce. Práce se totiž tváří tak, že zapadá do oblasti politické teorie či filozofie, což si myslím, že není zcela správné. Domnívám se, že práce se mnohem více blíží tomu, co by bylo možné nazvat, ideologickou topografií. Autor se dle mého názoru spíše než o výklad levicového libertarianismu jako koherentního konceptu pokouší vystihnout jeho vnitřní rozpory, nejednotnost, vztah k politické praxi atd. Z tohoto pohledu by bylo možné se tázat, zda některé metodologické přístupy ke studiu ideologií, by autorovi nebyly více k užítku než vágně definovaná kritická teorie. (Například třetí kapitola se vyloženě nabízí jako vhodný adept pro freedenovskou ideologickou morfologii, atd.)

Výše uvedenou námitku však nelze chápat jako kritiku, ale pouze jako otázku do diskuse, případně jako podnět k dalšímu studiu. Nezbyvá mi než zopakovat, že předložený text je velmi vysoké úrovně a nelze tedy jinak než jej doporučit k obhajobě se známkou **výborně**.

V Praze 16. 6. 2013

Mgr. Jan Bíba, Ph.D.